

Plan pedagogisch klimaat en sociale veiligheid

1. Voorwoord

Pedagogisch klimaat

We werken voortdurend aan een school waar ieder kind, iedere leerkracht en iedere ouder zichzelf mag zijn en zich veilig voelt. Het kind moet ervaren dat de leerkracht en klasgenoten graag met hem of haar omgaan. Om dit te bewerkstelligen hebben wij o.a. gedragsregels met elkaar afgesproken.

Het pedagogisch handelen van de leerkracht is een wezenlijk onderdeel van een veilig en effectief pedagogisch klimaat. Zij hebben (onder meer) een vormende (opvoedende) taak: ze zetten zich in om hun leerlingen op te voeden tot goede burgers. We vinden het belangrijk, dat leerlingen goed met zichzelf en met anderen -dichtbij en ver weg- kunnen omgaan. Leerkrachten creëren daartoe een veilig en gestructureerd klimaat waarin kinderen zich gewaardeerd en gerespecteerd voelen.

Kernwoorden zijn: relatie, competentie en autonomie.

We hechten veel waarde aan een positieve en motiverende leerkracht, een begeleider die ervoor zorgt, dat de leerlingen het werk zelfstandig (individueel of samen met anderen) kunnen doen.

We streven ernaar om als team dezelfde pedagogisch optimistische uitgangspunten te onderschrijven waarbij we zoveel mogelijk vanuit de onderwijsbehoefte van het kind handelen.

Sociale veiligheid

Veiligheid en met name sociale veiligheid vormt een centraal thema op onze school. Door het stellen van grenzen en regels en het maken van afspraken willen we de school en schoolomgeving veilig houden. Het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid is dat we elkaar respecteren. We leren de kinderen hoe ze bepaalde conflicten kunnen oplossen. Wat ze kunnen doen als ze zien dat er gepest wordt, of wanneer ze zelf gepest worden. Sociale veiligheid is een kwestie van houding, gedrag en vooral de bewustwording daarvan. De Vier Windstreken wil met leerlingen, ouders en personeel elke dag samen aan deze zaken werken. Om te beginnen hebben wij binnen de school duidelijke gedragsregels opgesteld, die voor iedereen bekend zijn. Deze regels zijn opgenomen in de schoolgids.

Omdat onze school veel waarde hecht aan een veilige school en een veilige schoolomgeving voor de kinderen, onze medewerkers en omwonenden zijn sinds januari 2004 de afspraken, die voortvloeien uit het convenant 'Veilig in school Primair Onderwijs Amsterdam-Noord', op onze school van kracht. Dit betekent dat:

- onze school een contactpersoon veiligheid en een interne vertrouwenspersoon heeft aangesteld;
- er een verbod is op het plegen van vandalisme, (seksuele) intimidatie, discriminatie, bedreiging, verbale agressie en ander crimineel gedrag;
- schelden niet is toegestaan;

- er een algeheel verbod is op het in bezit hebben van messen en andere als slag- of steekwapen te hanteren voorwerpen;
- bij het plegen van een strafbaar feit altijd contact met de politie zal worden opgenomen en aangifte wordt gedaan;
- in geval van (het vermoeden van) crimineel gedrag contact met de politie zal worden opgenomen. Dit kan gevolgd worden door verdere acties zoals aangifte en/of met toestemming van de ouders een verwijzing naar Bureau Jeugdzorg.

2. Beschrijving doelgroep

De kinderen die onze school bezoeken komen voor het overgrote deel uit de buurt. Van onze leerlingen heeft 56% een gewicht. Meer dan 90% van de leerlingen is afkomstig uit allochtone gezinnen. Het betreft hier voornamelijk Turkse, Marokkaanse en Surinaamse gezinnen.

We proberen de groepen zo klein mogelijk te houden met een gemiddelde groepsgrootte van 21 leerlingen.

Onze school staat open voor alle leerlingen, ook voor leerlingen met bepaalde specifieke ondersteuningsbehoeften. We verwijzen in dit verband naar de invoering van de Wet Passend Onderwijs per 1 augustus 2014. Binnen ons samenwerkingsverband werken we samen met andere scholen en organisaties om passend onderwijs voor elk kind mogelijk te maken. Onze school werkt met een ondersteuningsprofiel waarbij we ons hebben gespecialiseerd in taal en gedrag; de school beschikt over een uitgebreid aanbod om de kinderen in onze school goed te bedienen.

Voor alle kinderen geldt dat de samenleving ingewikkeld en complex is en niet altijd voor iedereen even veilig en toegankelijk. We gaan er op onze school vanuit dat succeservaring de basis is waarop kinderen vertrouwen krijgen in hun eigen kunnen. Het uitblijven van succeservaringen kan leiden tot een laag gevoel van eigenwaarde en een verminderde motivatie voor school en leren. Door kinderen een veilige omgeving te bieden, taalvaardig te maken en te leren te vertrouwen op hun eigen kunnen zal hun gevoel van eigenwaarde positief worden beïnvloed. Onze kinderen zijn gebaat bij een leeromgeving (zowel binnen als buiten de school) waarin zij kunnen participeren in een levensechte, betekenisvolle context, met voor henzelf zinvolle activiteiten om zo succeservaringen op te kunnen doen, waarbij het van belang is dat ze daarin een actieve en verantwoordelijke rol spelen.

3.Het belang van een goed pedagogisch klimaat.

Kinderen met gedrags- en leerproblemen komen in elke klas voor. Om ervoor te zorgen dat deze problemen worden aangepakt of nog beter, worden voorkomen is het belangrijk dat de leerkracht zorgt voor een goed pedagogisch klimaat, waarbij de leerkracht zelf het rolmodel is als gaat om gewenst gedrag in de groep. Wanneer er een klimaat heerst van vertrouwen en veiligheid, waarin kinderen het gevoel hebben dat ze een relatie met de leerkracht en klasgenoten hebben, waarbij ze zelfvertrouwen hebben in hun eigen kunnen, zullen kinderen beter tot leren komen en kunnen gedragsproblemen worden voorkomen of worden aangepakt. Gedragsproblemen ontstaan vaak door interactieproblemen. Daarom is het belangrijk dat de leerkracht reflecteert op het eigen handelen, waarbij het goed is om in die reflectie ook de feedback van anderen te betrekken. De informatie verkregen uit de reflectie en de gekregen feedback kan gebruikt worden om het eigen handelen aan te passen. Om leerkrachten te ondersteunen bij het creëren van een goed pedagogisch klimaat maken we gebruik van het programma PBS. Aanvullend daarop zetten wij aanvullende (PBS) pestpreventie, Taakspel en een aantal niet methode gebonden activiteiten in.

4.Sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem

Wat betreft het meten van en in kaart brengen van de sociale competenties maken we gebruik van een sociaal- emotioneel Leerlingvolgsysteem, Hart en Ziel. Bij de kleuters wordt er gebruik gemaakt het leerlingvolgsysteem van Kijk!. Door het gebruik van dit volgsysteem komen kinderen die extra aandacht nodig hebben bij het aanleren en onderhouden van sociale vaardigheden snel en goed in beeld. Voor hen wordt er dan een vervolgtraject, afhankelijk van de problematiek, uitgestippeld. Zo kan het zijn dat een kind deel gaat nemen aan een SOVA training, een eigen handelingsplan in de klas krijgt of met het zorgteam besproken wordt. De leerkrachten zijn goed in staat om de kinderen te observeren en zo vorderingen of terugvallen te constateren.

In het sociaal leerlingvolgsysteem wordt gebruik gemaakt van de volgende instrumenten.

- Hart en ziel
- Vragenlijst sociale veiligheid
- Kijk!
- Incident registratie
- Sociogram
- Enquête sociale veiligheid/ tevredenheisonderzoek

Hart en Ziel

Twee keer per jaar (voor- en najaar) worden de leerlingen gescreend met de Hart en Ziel vragenlijst (SDQ). De uitslag wordt besproken met de intern begeleider en de leerkracht. De uitkomsten worden ook als losse bijlage in het rapport gedaan en met de ouders besproken. Kinderen die hoog scoren en extra (externe) ondersteuning nodig hebben worden besproken met de OKA'er van de school en GGD.

Vragenlijst sociale veiligheid

Vanaf groep 6 vullen de leerlingen twee keer per jaar de vragenlijst sociale veiligheid in. De school brengt hiermee de sociale veiligheid in kaart gezien vanuit de leerling. Interventies worden op groepsniveau of breder ingezet.

Wat is de sociale veiligheid van de klas? Kijk!

De kleuters worden hun gehele kleuterperiode gevolgd met het observatiesysteem van Kijk!. Hierbij wordt gekeken naar de gehele sociale emotionele ontwikkeling. Dit wordt twee keer per jaar met de intern begeleider besproken. Ouders worden hierover geïnformeerd tijdens de 10 minutengesprekken.

Incidenten registratie

Incidenten worden geregistreerd via incidenten registratie in Parnassys. Deze dataverzameling is onderdeel van PBS. Data gestuurd werken is een groot onderdeel van PBS.

Sociogram

In het midden van het schooljaar wordt het sociogram in Parnassys om de sociale verbindingen en relaties die in een klas zijn zichtbaar te maken. De kinderen van groep (4) 5 t/m 8 vullen op de computer vier vragen in m.b.t. sociale relaties en werk gerelateerd gebied. Het sociogram geeft inzicht in de groepsstructuur op grond van deze vragen. Op basis van deze gegevens kan de leerkracht de groepsdynamiek beïnvloeden.

Tevredenheidsonderzoek

Om als school meer kwaliteit te kunnen bieden, heb je inzicht nodig in zowel de resultaten van de school als de tevredenheid van het personeel, de ouders en de leerlingen. Het tevredenheidsonderzoek wordt 1 keer per jaar afgenomen door WMKPO

5. Methodes en overige werkwijzen ten behoeve van het pedagogisch klimaat.

Om invulling te geven aan de leerinhouden/activiteiten wordt er gebruik gemaakt van de volgende methodes en aanvullende activiteiten:

- PBS (start schooljaar 2016-2017)
- Implementatie in de school (2017-2018)
- Taakspel, alle leerkrachten op De Vier Windstreken zijn gecertificeerd.

PBS Positive Behaviour Support

PBS maakt gebruik van vijf kernelementen: een schoolbrede aanpak op basis van gedeelde waarden, prioriteit voor preventie, positieve en duidelijke benadering, effectief werken met data, samenwerking.

1) Schoolbrede aanpak op basis van gedeelde waarden.

De schoolwaarden zijn door het team gekozen en uitgewerkt op de eerste studiedag. De waarden die gelden op De Vier Windstreken zijn:

veiligheid - verantwoordelijkheid - betrokkenheid - saamhorigheid

Deze waarden zijn uitgewerkt met bijbehorende gedragsverwachtingen in een matrix¹

2) Prioriteit voor preventie

Het eerste preventieniveau

Richt zich op alle leerlingen in de klas. We vinden hier allerlei maatregelen, aanpakken en programma's die probleemgedrag kunnen voorkomen. Zo is het belangrijk dat de gezamenlijke waarden zijn vertaald in heel duidelijke gedragsverwachtingen: welk gedrag willen we zien en horen? Positief gedrag in de klas, in de gang en op het schoolplein wordt vaak en veel bekrachtigd. Op dit niveau wordt ook aandacht besteed aan klassenmanagement, het reageren op ongewenst gedrag en het actief toezicht houden op het schoolplein. Taakspel past binnen dit preventieniveau.

Het tweede preventieniveau

Richt zich op een klein deel van de leerlingen. Het gaat om leerlingen die het risico lopen om ernstig probleemgedrag te ontwikkelen. De interventies op dit niveau zijn kortdurend en intensief. Ze zijn bedoeld om de leerling het gewenste gedrag te laten ontwikkelen. Voorbeelden van interventies zijn: training van sociale vaardigheden, leren omgaan met emoties of extra ondersteuning bij het leren.

¹ Bijlage 1 schoolmatrix waarden

Het derde preventieniveau

Is bedoeld voor individuele leerlingen die veel ongewenst gedrag laten zien. De interventies op de eerste twee niveaus zijn blijkbaar onvoldoende effectief om het probleemgedrag te doen verdwijnen of verminderen. De leerling krijgt op dit niveau gedurende langere tijd intensieve ondersteuning aangeboden. De ondersteuning kan bijvoorbeeld gericht zijn op het controleren van heftige emoties als woede of het leren omgaan met frustraties. Op dit niveau wordt er nauw samengewerkt met de ouders van de leerling en de partners uit de zorgketen, zoals het OKT. Indien noodzakelijk is aanvullend psychologisch onderzoek mogelijk.

3) Positieve en duidelijke benadering

Binnen PBS is veel aandacht voor positief gedrag. Vanuit de gedeelde waarden worden gedragsverwachtingen afgeleid. Deze gedragsverwachtingen geven duidelijk aan welk gedrag van de leerling wordt verwacht. Alle medewerkers in de school worden getraind in het leren bekrachtigen van het gewenste gedrag. De afspraken zijn duidelijk gevisualiseerd terug te vinden in de scholen. Op De Vier Windstreken gaan wij werken met een fiches systeem om goed gedrag te belonen en te registreren.

4) Effectief werken met data

Gedrag wordt geregistreerd volgens de registratieformulieren gedragsincidenten.

5) Samenwerken

Een school is een omgeving waar diverse partijen elkaar in wisselende samenstellingen ontmoeten. Bij PBS wordt gestreefd naar samenwerking met ouders en externen, zodat iedere leerling verzekerd is van de juiste ondersteuning.

6. Gedragsteam

Binnen onze school werken we met een gedragsteam bestaande uit: PBS team, twee gedragsspecialisten, een jonge kind specialist, twee intern begeleiders en de directeur.

Het gedragsteam:

- bevordert het toepassen van de PBS-principes in de school;
- bereidt (mede) de scholingsdagen voor;
- bespreekt het succes van de implementatie aan de hand van verzamelde gegevens;
- voert collegiale consultaties uit;
- ondersteunen leerkrachten met het opstellen van handelingsplannen op gedrag;
- klassenbezoeken afleggen in het kader van taakspel;
- analyseert de data verkregen vanuit de verschillende observatie instrumenten en brengt een advies uit over de in te zetten ontwikkelingen in het kader van pedagogisch klimaat;
- deelt deze inzichten met het gehele team tijdens teamvergaderingen en/of studiedagen
- Is verantwoordelijk voor het op de hoogte brengen van de afspraken rond pedagogisch klimaat bij startende leerkrachten.

7. Taken gedragsspecialisten

Op De Vier Windstreken werken 2 gedragsspecialisten en een jonge kind specialist. Zij zijn verantwoordelijk voor;

- Het schrijven en onderhouden van beleidsafspraken m.b.t. pedagogisch klimaat (met expliciete aandacht voor pestproblematieken en schoolafspraken.)
 - Het versterken van leerkrachten in het tot stand brengen van een positief stimulerend pedagogisch klimaat in de groep en in de school:
 - Begeleiden en coachen van leerkrachten bij het opstellen en uitvoeren van een groepsplan gedrag. -
 - Het verzorgen van informatie / educatie voor teamleden op het gebied van gedrag / pedagogiek. -
 - Het observeren van klassensituaties teneinde advies te geven voor de aanpak van sociaal- emotionele problemen op groepsniveau.
-
- Het ondersteunen bij het zoeken van lesmateriaal ter bevordering van de sociaal emotionele ontwikkeling op groepsniveau.
 - Het volgen en analyseren van het pedagogisch klimaat. -
 - het maken van een trendanalyse;
 - het schrijven van een plan van aanpak;
 - uitvoeren van plan van aanpak op schoolniveau;
 - evalueren.
 - Het adviseren van de directeur bij het ontwikkelen van onderwijs- en zorgbeleid m.b.t. het pedagogisch klimaat.
 - Betrokken zijn bij leerlingen die gedragsmatig in zorgniveau 3 zitten.
 - Deelnemen aan ZBO-overleg, wanneer nodig (onderwijs ondersteuningsteam).
 - Tenminste 3x per jaar deelnemen aan overleg met IB-er om elkaar wederzijds te informeren.
 - Het op peil houden van de vereiste bekwaamheden deze zo nodig uitbreiden.
 - Deelnemen aan scholings- en ontwikkelingsactiviteiten.
 - Het op de hoogte blijven van de ontwikkelingen op het vakgebied en bestuderen van relevante vakliteratuur.

8. Taken intern begeleider

- Begeleiden en coachen van leerkrachten bij het omgaan van gedragsproblemen bij individuele kinderen.
- Het observeren van klassensituaties teneinde advies te geven voor de aanpak van sociaal- emotionele problemen op individueel niveau.
- Het ondersteunen bij het zoeken van lesmateriaal ter ondersteuning van de sociaal emotionele ontwikkeling op individueel niveau.
- Het organiseren van onderzoek en speciale hulp m.b.t. individuele leerlingen met zorg op sociaal-emotioneel gebied.
- Het adviseren van de directeur bij het ontwikkelen van onderwijs- en zorgbeleid o.a. op ped. klimaat.
- Het op peil houden van de voor het beroep vereiste bekwaamheden en deze zo nodig uitbreiden.
- Het deelnemen aan scholings- en ontwikkelingsactiviteiten.
- Het zich op de hoogte houden van de ontwikkelingen op het vakgebied en het bestuderen relevante vakliteratuur.
- Het coördineren van aanmeldingen en verwijzingen van leerlingen.
- Het tenminste 4x per jaar deel deelnemen aan overleg met gedragsspecialisten om elkaar wederzijds te informeren.
- Het coördineren en het voorzitten van het ZBO-overleg.
- twee keer per jaar klassenbezoeken afleggen waarbij onder andere wordt gekeken naar het pedagogisch handelen van de leerkracht.

Bijlage 1

Gedragsregels OBS Vier Windstreken				
Ruimte	Veiligheid	Verantwoordelijkheid	Betrokkenheid	Saamhorigheid
Algemene regels	- Ik houd mijn handen, voeten en spullen bij me - Ik vraag volwassenen om hulp bij een probleem	- Ik gebruik spullen waarvoor ze zijn bedoeld - Ik ga netjes om met de spullen van mezelf, van een ander en van school - Ik houd mijn omgeving schoon - Ik zet mijn mobieltjes uit in de school	- Ik wacht op mijn beurt - Ik luister als iemand mij aanspreekt	- Wij zijn aardig voor elkaar - Wij praten rustig zodat anderen ons kunnen verstaan
Plein	- Ik blijf op het plein - Ik houd rekening met de ander - Ik houd op als zij zegt: 'stop!'	- Ik los mijn probleem zelf op, als dat niet lukt ga ik naar de leerkracht - Ik gebruik de spullen waarvoor ze zijn bedoeld - Ik gooi mijn afval in de vuilnisbak	- Ik praat Nederlands - Ik kan samen spelen en samen delen - Ik help met opruimen	- Iedereen hoort erbij - Samen hebben wij plezier
Gang	- Ik loop aan de rechterkant van de gang - Ik loop naast mijn (brand)maatje - Ik loop rustig - Ik loop rechtsreeks waar ik naartoe moet gaan	Ik hang mijn jas en tas netjes op	- Ik help om het netjes te houden - Ik houd de deur voor een ander open	Wij lopen als klas naar het plein of naar de gymzaal

Hal	- Ik loop rustig - Ik houd rekening met anderen om mij heen	- Ik ga netjes om met de spullen die er staan - Ik zorg dat anderen rustig kunnen werken	- Ik praat Nederlands - Ik ruim samen met anderen op	Wij helpen elkaar als dat nodig is
Trap	- Ik houd altijd de leuning vast - Ik loop rustig - Ik gebruik alle treden - Ik loop aan de rechterkant	- Ik wacht op mijn beurt - Ik houd voldoende afstand - Ik blijf van anderen af	Ik help een ander als het nodig is	
Toilet	Ik was mijn handen na het toiletbezoek	- Ik neem de toilettrol weer mee naar de klas - Ik laat andere kinderen met rust tijdens mijn toiletbezoek	- Ik laat het toilet netjes achter - Ik meld het bij de leerkracht als het toilet vies is	
Kleedkamer	- Ik praat op een rustige toon - Ik doe mijn lange haren in een staart - Ik doe mijn sieraden af - Ik houd mijn handen, voeten en spullen bij me - Ik droog mij af in de doucheruimte	- Ik zorg dat ik mijn gymspullen mee heb - Ik laat de spullen van een ander kind staan - Ik houd mijn spullen netjes bij elkaar - Ik zet mijn schoenen naast elkaar op de gang - Ik luister naar de aanwezige leerkracht	Ik houd rekening met anderen in de kleedkamer én gymzaal	We gebruiken het afgesproken deel van de bank en de haakjes

Overblijf	- Ik eet alleen wat ik zelf heb meegebracht - Ik zit rustig aan een tafel - Ik praat op een rustige toon - Ik laat iedereen die dat wil naast mij zitten - Ik houd mijn handen, voeten en spullen bij me - Je luistert naar de overblijfleerkracht	- Ik zet voor schooltijd een kruisje - Ik neem mijn tas met eten en drinken mee naar het overblijflokaal - Ik doe afval in de afvalbak	Ik laat het overblijflokaal netjes achter	- We zorgen ervoor dat er rustig gegeten en gedronken kan worden - Wij spelen samen en houden rekening met elkaar
Computerruimte	- Ik loop rustig - Ik schuif mijn kruk netjes onder mijn werkplek	- Ik ga netjes om met de spullen van school - Ik laat mijn werkplek netjes achter - Ik log aan het eind van de les uit of ik zet de computer uit	- Ik geef spullen die ik vind aan de leerkracht - Ik zorg dat anderen rustig kunnen werken	Wij helpen elkaar als dat nodig is
Gedagsregels alleen voor ouders				
Ouderkamer	- Vertrouwen: wat er wordt verteld blijft in de ouderkamer - Kinderwagens die leeg zijn staan buiten de kamer - Ouders letten zelf op hun kind en zijn zelf verantwoordelijk	- Je wast en droogt je eigen beker/glas af - Speelgoed waar je kind mee heeft gespeeld ruim je op - We gaan netjes met het materiaal om - We laten de ouderkamer achter zoals ik het aantrof	- Tijdens een thema/bijeenkomst loop je niet in en uit - Tijdens thema/bijeenkomsten zet je je telefoon uit of op stil - We spreken Nederlands in de ouderkamer	- Iedereen hoort erbij - Samen zijn we één - Gezelligheid - Respect voor elkaar - Niet roddelen over elkaar

		• Houd informatie uit de ouderkamer in de gaten voor de activiteiten		
--	--	--	--	--